

MEDZI NAMI ŽEHLIČKAMI

Termín verejnej vernisáže: 16. mája 2024 o 16.00 hod.

Tlačová beseda a individuálne rozhovory pre médiá: 16. mája 2024 o 10.30 hod.

Trvanie výstavy: od 17. mája do 23. februára 2025

Usporiadatelia: Slovenské technické múzeum

Miesto konania: výstavné priestory, Slovenské technické múzeum, Hlavná 88, Košice

Slovenské technické múzeum a autorská dvojica kurátoriek Dagmar Lobodová a Monika Jahodová predstavia **16. mája 2024 na verejnej vernisáži výstavu MEDZI NAMI ŽEHLIČKAMI**. Štatutárna výstava prezentuje vývojový rad žehličiek od začiatku 19. do polovice 20. storočia. Impulzom pre usporiadanie výstavy bol výnimočný dar kolekcie historických žehličiek a rôznych prídavných zariadení, ktoré Slovenské technické múzeum do zbierkového fondu prijalo v roku 2023 od košického rodáka Andreja Hrica, žijúceho vo Švajčiarsku. Návštevníci sa na tejto jedinečnej výstave dozvedia o histórii a jednotlivých vývojových etapách žehlenia – ručného i strojového, spoznajú druhy žehličiek, ktoré boli v minulosti súčasťou našich domácností a zistia, že dnešné žehlenie môže byť aj vášňou a dobrým relaxom...

„Hlboko v ľudskom podvedomí tkvie snaha povzniesť na vysokú umeleckú úroveň aj jednoduché, najzákladnejšie predmety dennej potreby. Človek zápasil najprv s hmotou, aby ju prispôbil a stvárnil k účelnej ľudskej potrebe. Je pochopiteľné, že v prvopočiatkoch vývoja ľudskej spoločnosti rozhodovala predovšetkým účelnosť, ktorá v spojení s danou hmotou a schopnosťou, resp. zručnosťou tvorcu bola hlavným určovateľom vývoja. Len čo človek hmotu ovládol, nepostačoval mu už prostý tvar, ale obohacoval ju s neúnavnou vynaliezavosťou a kreativitou, prechádzajúc od najjednoduchších prvkov a tvarov k stále zložitejším a dokonalejším... Týchto pár viet pomyslene popisuje princíp, základnú predstavu a obsahovú štruktúru výstavy „Medzi nami žehličkami“, ktorej impulzom a inšpiráciou bol dar kolekcie štyridsiatic historických žehličiek a prídavných zariadení do zbierkového fondu Slovenského technického múzea v roku 2023,“ približuje autorka výstavy Dagmar Lobodová.

Žehličky sú súčasťou nášho každodenného života. Nikto s istotou nepovie, kedy a kto vynašiel toto zariadenie, ktoré sa dnes bežne nazýva „žehlička“ a v ktorej krajine sveta sa prvýkrát objavilo. Úplne prvý analóg žehličky, ako veria vedci, sa zrodil, keď ľudia vytvorili prvé tkané oblečenie. Dnešnú modernú domácnosť si nedokážeme predstaviť bez ľahkej, ľahko ovládateľnej „smart“ žehličky.

Žehlička liehová, 30. roky 20. storočia, Foto: B. Pešáková

Jej predchodkyne boli oveľa ťažšie a ich používanie znamenalo pre gazdinky, krajčírov a krajčírky veľkú fyzickú záťaž. Pred sto rokmi bola štandardná hmotnosť žehličiek pre domácnosť 3 a viac kilogramov. Žehlenie sa vyznačovalo aj vysokými teplotami a horúčavou. Žehličky sa zahrievali plynom, liehom, ešte predtým dreveným uhlím alebo nahrievaním na platni kachlí, sporáka či rozpálenými železnými alebo liatinovými vložkami a boli časy, keď sa textil žehlil len za studena.

Ak sa použila žehlička na drevené uhlie, žeravé uhlíky odobraté z ohňa sa museli umiestniť do žehličky, žehličkou sa často muselo kývať jednou rukou vedľa tela, aby sa žeravé uhlíky rozžeravili prúdením okolitého vzduchu a vydávali viac tepla. Ak sa železko/vložka zohrievalo v ohni, alebo na sporáku, bolo ho potrebné šikovne vymeniť.

Na vyžehlenie odevu bolo potrebné žehličku a železko/vložku mnohokrát zdvihnúť, položiť a premiestniť. Hrozilo teda veľa nebezpečenstva. Horúca železná vložka mohla pri výmene spadnúť, žehlička s dreveným uhlím mohla spôsobiť otravu oxidom uhoľnatým, žehličky rozpálené plynom a inými horľavými látkami boli nebezpečné z hľadiska požiaru i výbuchu.

Žehlička železková s dekoratívnou podložkou – archa, prelom 19./20. storočia, Foto: B. Pešáková

„Výstava „MEDZI NAMI ŽEHLIČKAMI“ je obohatená o súvisiace artefakty z viacerých špecializovaných zbierok zbierkového fondu múzea a predpokladáme, že bude obohatením a pohladením na duši všetkých návštevníkov výstavy,“ dodala autorka výstavy Dagmar Lobodová, kurátorka zbierky hutníctva.

Zuzana Šullová, generálna riaditeľka Slovenského technického múzea s úsmevom dopĺňa: **„Verím, že tak ako téma jednej z najnenávidenejších domácich prác vyburcovala k mimoriadne vydarenému kreatívnemu výstupu celý tím múzea, rovnako osloví aj našich návštevníkov. Preto neváhajte, prídte do Slovenského technického múzea a VYŽEHLITE SI TO SPOLU S NAMI... 16. mája 2024 verejnou vernisážou uvedieme aj príležitostný kalendár, ktorým poodhalíme viac o nás – múzejníkoch, napr. aj o tom ako si múzejnícku prácu dokážeme užiť. K výstave sme pripravili mnoho sprievodných podujatí pre širokú verejnosť, najbližšie už počas Košickej noci múzeí a galérií 2024. Edukačné aktivity a tvorivé workshopy predstavujú žehličky úplne inak, ako ich poznáme. Návštevníci sa môžu tešiť aj na maľovanie so žehličkou, tzv. enkaustiku.“**

Viac info: <https://stm-ke.sk/sk/aktualne/medzi-nami-zehlickami/detail/324>

Ďakujeme za Vašu mediálnu podporu!
Tešíme sa na Vás!